

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Κ. Π. Καβάφης

Τα ποιήματα

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χρονολογικά σημεία της ζωής και του έργου του Κ. Π. Καβάφη	11
Τείχη	21
Ένας Γέρος	22
Τὰ Ἄλογα τοῦ Ἀχιλλέως	23
Δέησις	24
Ἡ Κηδεία τοῦ Σαρπηδόνοσ	25
Κεριά	27
Τὸ πρῶτο σκαλί	28
Ἡ Ψυχὴσ τῶν Γερόντων	29
Che fece.... il gran rifiuto	30
Διακοπή	31
Τὰ Παράθυρα	32
Θερμοπόλεσ	33
Ἄπιστία	34
Περιμένοντασ τοὺσ Βαρβάρουσ	36
Φωνὴσ	38
Ἐπιθυμίεσ	39
Τρώεσ	40
Ὁ Βασιλεὺσ Δημήτριουσ	41
Ἡ Συνοδεία τοῦ Διονόσου	42
Μονοτονία	43
Τὰ Βήματα	44
Οὗτοσ Ἐκεῖνοσ	45
Ἡ Πόλις	46
Ἡ Σατραπειά	47

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Μάρτια Είδοι	48
Τελειωμένα	49
Τυανεύς Γλύπτης	50
Ἀπολείπειν ὁ θεὸς Ἀντώνιον	52
Ἰωνικὸν	53
Ἡ Δόξα τῶν Πτολεμαίων	54
Ἰθάκη	55
Τὰ Ἐπικίνδυνα	57
Φιέλλην	58
Ἡρώδης Ἀττικὸς	59
Ἀλεξανδρινοὶ Βασιλεῖς	60
Ἐπέστρεφε	62
Στὴν Ἐκκλησία	63
Πολὺ Σπανίως	64
Ὅσο Μπορεῖς	65
Τοῦ μαγαζιοῦ	66
Ἐπήγα	67
Λυσίου Γραμματικοῦ Τάφος	68
Εὐρίωνος Τάφος	69
Πολυέλαιος	70
Μακρυὰ	71
Σοφοὶ δὲ Προσιόντων	72
Ὁ Θεόδοτος	73
Στοῦ Καφενείου τὴν Εἴσοδο	74
Ὀμνύει	75
Μιὰ Νύχτα	76
Θάλασσα τοῦ Πρωϊοῦ	77
Ζωγραφισμένα	78
Ὀροφέρνης	79

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ Μάχη τῆς Μαγνησίας	82
Μανουὴλ Κομνηνὸς	83
Ἡ Δυσαρέσκεια τοῦ Σελευκίδου	84
Ὅταν Διεγείρονται	86
Ἐν τῇ Ὁδῶ	87
Ἐνώπιον τοῦ Ἀγάλματος τοῦ Ἐνδυμίωνος	88
Ἐν Πόλει τῆς Ὀσροηνῆς	89
Πέρασμα	90
Γιὰ τὸν Ἀμμόνη, ποὺ πέθανε 29 ἐτῶν, στὰ 610	91
Ἐνας Θεὸς των	92
Ἐν Ἐσπέρα	93
Ἡδονῆ	94
Γκρίζα	95
Ἰασῆ Τάφος	96
Ἐν τῷ Μηνί Ἀθῶν	97
Ἐτσι πολὺ ἀτένισα —	98
Ἰγνατίου Τάφος	99
Μέρες τοῦ 1903	100
Ἡ Προθήκη τοῦ Καπνοπωλείου	101
Καισαρίων	102
Θυμήσου, Σῶμα... ..	104
Λάνη Τάφος	105
Νόησις	106
Ἡ Διορία τοῦ Νέρωνος	107
Πρέσβεις ἀπ' τὴν Ἀλεξάνδρεια	108
Ἀριστόβουλος	109
Εἰς τὸ Ἐπίνειον	111
Αἰμιλιανὸς Μονάη, Ἀλεξανδρεὺς, 628-655 μ.Χ.	112
Ἀπ' τὰς Ἐννια —	113

Κάτω ἀπ' τὸ Σπίτι	114
Τὸ Διπλανὸ Τραπέζι	115
Ὁ ἥλιος τοῦ ἀπογεύματος	116
Νὰ μείνει	117
Τῶν Ἑβραίων (50 μ.Χ.)	118
Ἰμενος	119
Τοῦ πλοίου	120
Δημητρίου Σωτήρος (162-150 π.Χ.)	121
Εἶγε ἐτελεύτα	123
Νέοι τῆς Σιδῶνος (400 μ.Χ.)	125
Γιὰ νὰ ῥθουν —	127
Ὁ Δαρεῖος	128
Ἄννα Κομνηνὴ	130
Βυζαντινὸς Ἄρχων, ἐξόριστος, στιχουργῶν	131
Ἡ ἀρχὴ των	132
Εὐνοια τοῦ Ἀλεξάνδρου Βάλα	133
Μελαγχολία τοῦ Ἰάσονος Κλεάνδρου· ποιητοῦ ἐν Κομμαγηνῇ· 595 μ.Χ.	134
Ὁ Δημάρατος	135
Ἐκόμισα εἰς τὴν Τέχνη	137
Ἀπὸ τὴν σχολὴν τοῦ περιωνύμου φιλοσόφου	138
Τεχνουργὸς κρατήρων	140
Ἵπὲρ τῆς Ἀχαϊκῆς Συμπολιτείας πολεμήσαντες ...	141
Πρὸς τὸν Ἀντίοχον Ἐπιφανῆ	142
Σ' ἓνα βιβλίον παλῆδ —	143
Ἐν ἀπογνώσει	144
Ὁ Ἰουλιανός, ὁρῶν ὀλιγωρίαν	145
Ἐπιτύμβιον Ἀντιόχου, βασιλέως Κομμαγηνῆς	146
Θέατρον τῆς Σιδῶνος (400 μ.Χ.)	147

Ὁ Ἰουλιανὸς ἐν Νικομηδεῖα	148
Πρὶν τοὺς ἀλλάξει ὁ Χρόνος	149
Ἦλθε γιὰ νὰ διαβάσει —	150
Τὸ 31 π.Χ. στὴν Ἀλεξάνδρεια	151
Ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνὸς ὑπερισχέει	152
Τέμεθος, Ἀντιοχεύς· 400 μ.Χ.	154
Ἀπὸ ὑάλι χρωματιστὸ	155
Τὸ 25ον ἔτος τοῦ βίου του	156
Εἰς Ἰταλικὴν παραλίαν	157
Στὸ πληκτικὸ χωριὸ	158
Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς ἐν Ρόδῳ	159
Ἡ ἀρρώστια τοῦ Κλείτου	160
Ἐν δῆμῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας	161
Ἰερεὺς τοῦ Σεραπίου	162
Μέσα στὰ καπηλειὰ —	163
Μεγάλῃ συνοδείᾳ ἐξ ἱερέων καὶ λαϊκῶν	164
Σοφιστὴς ἀπερχόμενος ἐκ Συρίας	165
Ὁ Ἰουλιανὸς καὶ οἱ Ἀντιοχεῖς	166
Ἄννα Δαλασσηνὴ	167
Μέρες τοῦ 1896	168
Δυὸ νέοι, 23 ἕως 24 ἐτῶν	169
Παλαιόθεν Ἑλληνίς	171
Μέρες τοῦ 1901	172
Οὐκ ἔγνωσ	173
Ἐνας νέος, τῆς Τέχνης τοῦ Λόγου —	
στὸ 24ον ἔτος του	174
Ἐν Σπάρτῃ	175
Εἰκὼν εἰκοσιτριετοῦς νέου καμωμένη	
ἀπὸ φίλον του ὁμήλικα, ἐρασιτέχνην	176

Ἐν μεγάλῃ Ἑλληνικῇ ἀποικίᾳ, 200 π.Χ.	177
Ἡγεμῶν ἐκ Δυτικῆς Λιβύης	179
Κίμων Λεάρχου, 22 ἐτῶν, σπουδαστῆς Ἑλληνικῶν γραμματῶν (ἐν Κυρήνῃ)	180
Ἐν πορείᾳ πρὸς τὴν Σινώπην	182
Μέρες τοῦ 1909, '10, καὶ '11	184
Μύρης· Ἀλεξάνδρεια τοῦ 340 μ.Χ.	185
Ἀλέξανδρος Ἰανναῖος, καὶ Ἀλεξάνδρα	188
Ὠραῖα λουλούδια κι ἄσπρα ὡς ταίριαζαν πολὺ	189
Ἄγε, ὦ βασιλεῦ Λακεδαιμονίων	191
Στὸν ἴδιο χρόνον	192
Ὁ καθρέπτης στὴν εἴσοδον	193
Ῥωτοῦσε γιὰ τὴν ποιότητα—	194
Ἄς φρόντιζαν	196
Κατὰ τὲς συνταγὰς ἀρχαίων	
Ἑλληνοσύρων μάγων	198
Στὰ 200 π.Χ.	199
Μέρες τοῦ 1908	201
Εἰς τὰ περὶ χώρα τῆς Ἀντιοχείας	203

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗ

1863 Στις 17 Απριλίου με το παλιό ημερολόγιο και στις 29 με το νέο γεννιέται στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου ο Κωνσταντίνος Καβάφης, ένατο και τελευταίο παιδί του Πέτρου Ι. Καβάφη, μεγαλέμπορου βαμβακιού, και της Χαρίκλειας Φωτιάδη.

1864 Έναν χρόνο μετά βαφτίζεται (28 Μαΐου). Νονά του η εξαδέλφη του Αμαλία Πιταριδου-Πάππου. Η οικογένειά του φεύγει για διακοπές στο Παρίσι.

1870 Πεθαίνει ο πατέρας του σε ηλικία 56 ετών. Οικονομική κρίση και παρακμή του εμπορικού τους οίκου, τον οποίο αναλαμβάνει ο μεγαλύτερος αδελφός του Γεώργιος.

1874 Η οικογένειά του, ύστερα από διετή παραμονή στο Λίβερπουλ, μετακομίζει στο Λονδίνο, όπου ο Κωνσταντίνος φοιτά σε αγγλικό σχολείο.

1876 Ο οίκος «Καβάφης και Σία» διαλύεται.

1877 Ο Γεώργιος παραμένει στο Λονδίνο, ενώ η υπόλοιπη οικογένεια επιστρέφει στην Αλεξάνδρεια, στις δανειστικές βιβλιοθήκες της οποίας μελετά ο 15χρονος Κωνσταντίνος.

1881 Φοιτά στο εμποροπρακτικό «Λύκειο Ερμής», και σε ηλικία 22 ετών, συγγράφει ένα ιστορικό λεξικό που θα σταματήσει στη λέξη «Αλέξανδρος».

1882 Εξαιτίας πολιτικών ταραχών στην Αίγυπτο η μητέρα του αναγκάζεται να φύγει με τα μικρότερα παιδιά της και εγκαθίσταται στο σπίτι του πατέρα της στην Κωνσταντινούπολη. Το διαμέρισμά τους στην Αλεξάνδρεια καταστρέφεται από πυρκαγιά.

1883 Περνούν οικονομικές δυσκολίες στην Πόλη. Ο Καβάφης τελειώνει τις σπουδές του και ενδιαφέρεται για την πολιτική και τη δημοσιογραφία. Ο ομοσεξουαλισμός του αρχίζει να εκδηλώνεται με τον εξάδελφό του Γ. Ψύλλιαρη. Την εποχή αυτή αρχίζει να τον απασχολεί για πρώτη φορά η ποίηση.

1884 Γράφει τα πεζά *Masks, Romaic folk-lore of enchanted animals, Persian manners, Misplaced tenderness* κ.ά.

1885 Επιστροφή στην Αλεξάνδρεια με τη μητέρα του και τα αδέρφια του Αλέξανδρο και Παύλο. Αποβάλλει με τη δική του θέληση την αγγλική υπηκοότητα, την οποία ο πατέρας του είχε αποκτήσει το 1850. Για αρκετό καιρό ασχολείται με διάφορα επαγγέλματα.

1886 Αποκτά δημοσιογραφική ταυτότητα ως ανταποκριτής της εφημερίδας *Τηλέγραφος*. Γράφει ποιήματα και πεζά, τα οποία δημοσιεύονται σε εφημερίδες και περιοδικά στην Κωνσταντινούπολη και στην Αλεξάνδρεια.

1888 Εργάζεται ως μεσίτης στο Χρηματιστήριο Βάμβακος της Αλεξάνδρειας.

1889 Άμισθος Γραμματέας στο Γραφείο Αρδεύσεων του Υπουργείου Δημοσίων Έργων. Θάνατος του πολύ στενού του φίλου Μικέ Ράλλη, για τον οποίο κρατά ημερολόγιο των τελευταίων του ημερών.

1890 Ο αδελφός του Γεώργιος τον προσκαλεί για μια θέση στο Λονδίνο, την οποία και αποποιείται.

1891 Θάνατος του αδελφού του Πέτρου, σε ηλικία σαράντα ετών, καθώς και του θείου του Γεωργίου Καβάφης, εξέχουσα προσωπικότητα και «ο σοφώτερος από τους συγχρόνους του Γραικούς εμπόρους της Λόνδρας». Εκδίδει σε μονόφυλλο το πρώτο αξιόλογο ποιήμα του «Κτίσται» και μεταξύ άλλων τα πεζά: Τα Ελγίνεια Μάρμαρα, Νεώτερα περί των Ελγινείων Μαρμάρων, Ολίγαι λέξεις περί στιχουργίας...

1892 Από Άμισθος Γραμματέας γίνεται Έκτακτος Γραφέας στην Υπηρεσία Αρδεύσεων, με άγγλους προϊσταμένους. Θα παραμείνει εκεί έως το 1922, φτάνοντας στον βαθμό του τμηματάρχη.

1893 Αρχίζει να βάζει οικονομικό πρόγραμμα στη ζωή του. Ταξιδεύει στο Κάιρο. Είναι ακόμη άγνωστος στον ευρύ χώρο.

1894 Ο προϊστάμενός του κάνει επαινετική αναφορά για την εργασία του και προτείνει αύξηση του μισθού του, η οποία και του χορηγείται. Γράφει τα ποιήματα «Ένας Γέρος» και «Πάλι στην ίδια Πόλι» (πρώτη γραφή του ποιήματος «Η Πόλις»), «Φωναί Γλυκείαι» (το οποίο θα δημοσιευτεί δέκα χρόνια αργότερα με τον τίτλο «Φωνές»).

1895 Ποιήματα: «Το πρώτο σκαλί», «Πολυέλαιος», «Ενώπιον του αγάλματος του Ενδυμίωνος»...

1896 Συνεργάζεται με την εφημερίδα *Ο Φάρος της Αλεξάνδρειας*. Πεθαίνει στην Πόλη ο παππούς του Γεωργάκης Φωτιάδης. Ποιήματα: «Τείχη», «Τα Άλογα του Αχιλλέως», «Δέησις». Ο Γ. Τσοκόπουλος ανακαλύπτει τον Καβάφη.

1897 Πρώτη προσπάθειά του να απαλλαγεί από το «πάθος» του, που πιστεύει ότι τον καταβάλλει σωματικά και πνευματικά. Στις 6 Μαρτίου γράφει «Πρέπει να επιβάλω στον εαυτό μου ένα τέρμα...», δέκα ημέρες αργότερα θα σημειώσει «Μεσάνυχτα. Υπέκυψα εκ νέου... Καμία ελπίδα δεν υπάρχει». Φεύγει με άδεια με τον αδελφό του Τζων στο Παρίσι και μετά στο Λονδίνο. Εκδίδει σε τετρασέλιδο ένα από τα πιο γνωστά του ποιήματα τα «Τείχη», σε δίγλωσση έκδοση, με αγγλική μετάφραση του αδελφού του Τζων.

1898 Γράφει «Η ψυχές των Γερόντων», «Περιμένοντας τους βαρβάρους», και πρωτοδημοσιεύονται «Οι Ταραντίνοι διασκεδάζουν», «Η κηδεία του Σαρπηδόνο» και «Φωνή απ' την θάλασσα». Πρώτη εμφάνιση του ενδιάμεσου γράμματος στην υπογραφή του.

1899 Πεθαίνει η μητέρα του σε ηλικία 65 ετών, στην οποία ο ποιητής είχε ιδιαίτερη αδυναμία. Γράφει το ποίημα «Che fece... il gran rifiuto», ενώ πρωτοδημοσιεύει τα «Κεριά» και «Το πρώτο σκαλί».

1900 Πεθαίνει στα 50 του, στην Αλεξάνδρεια, ο πρωτότοκος αδελφός του Γεώργιος. Ο Δρακόπουλος κάνει ευμενή σχόλια για τον Καβάφη στο *Αιγυπτιακόν Ημερολόγιον*.

1901 Ταξιδεύει με τον αδελφό του Αλέξανδρο στην Αθήνα. Κρατάει ημερολόγιο. Κάνει γνωριμία με τον Πολέμη και τον Ξερόπουλο, ο οποίος τον περιγράφει: «Είναι νέος, αλλ' όχι στην πρώτη νεότητα. Βαθεία μελαχροινός, ως γηγενής της Αιγύπτου, με περιβολήν Αλεξανδρινού κομψουμένου με ελαφράν αγγλίζουσα προφορά».

1902 Πεθαίνει ο αδελφός του Αριστείδης. Στις 13 Δεκεμβρίου σημειώνει: «Δεν ξέρω αν η διαστροφή δίδει δύναμιν. Κάποτε το νομίζω. Αλλά είναι βέβαιον ότι είναι πηγή μεγαλείου». Γράφει το σημαντικό πεζό του «Η συνάντησις των φωνηέντων εν τη προσωδία», απόδειξη της βαθιάς του γνώσης της νεοελληνικής ποιητικής παράδοσης.

1903 Δεύτερο ταξίδι στην Αθήνα. Γνωρίζεται με τον Πορφύρα. Δημοσιεύονται τα ποιήματα «Θερμοπύλες», «Τα παράθυρα». Ο Ξερόπουλος δημοσιεύει στα *Παναθήναια* το ιστορικό του άρθρο για τον Κ.Π.Κ.

1904 Συγκατοίκηση με τον αδελφό του Παύλο σε νέο ισόγειο διαμέρισμα. Δημοσιεύονται τα ποιήματα «Περιμένοντας τους βαρβάρους», «Επιθυμίες» και «Φωνές». Κυκλοφορεί η πρώτη έντυπη ποιητική συλλογή του με 14 ποιήματα.

1905 Γράφει στον Τζων πως υποφέρει από κήλη. Τρίτο ταξίδι στην Αθήνα, όπου πεθαίνει στα 49 του ο αδελφός του Αλέξανδρος από τυφοειδή πυρετό. Στη συνέχεια, στην Αλεξάνδρεια γνωρίζεται με τον Ίωνα Δραγούμη, που υπηρετεί στο Ελληνικό Προξενείο. Στο περιοδικό *Παναθήναια* δημοσιεύεται το ποίημά του «Τρώες».

1906 Δημοσιεύεται το ποίημα «Ο βασιλεύς Δημήτριος», το οποίο γράφτηκε έξι χρόνια νωρίτερα.

1907 Εγκαθίσταται με τον αδελφό του Παύλο σε διαμέρισμα στον δεύτερο όροφο στην οδό Λέψιους, την ιστορική πλέον κατοικία του. «Πού θα μπορούσα να ζήσω καλύτερα; Κάτω από μένα ο οίκος ανοχής θεραπεύει τις ανάγκες της σάρκας. Κι εκεί είναι η εκκλησία όπου συγχωρούνται οι αμαρτίες. Και παρακάτω το νοσοκομείο όπου πεθαίνουμε». Δημοσιεύεται το ποίημα «Η συνοδεία του Διονύσου».

1908 Ο Παύλος φεύγει και εγκαθίσταται στη Γαλλία. Δημοσιεύεται η «Μονοτονία».

1909 Αρχίζει τη συγγραφή της «Γενεαλογίας».

1910 Τυπώνει το δεύτερο τεύχος των ποιημάτων του, στο οποίο περιλαμβάνονται 21 έργα. Δημοσιεύονται «Η Σατραπεία», «Η Πόλις».

1911 Δημοσιεύει την περίφημη «Ιθάκη», καθώς και τα έργα «Απολείπειν ο θεός Αντώνιον», «Η δόξα των Πτολεμαίων» κ.ά. Περνάει πια οριστικά στην περίοδο του ποιητικού ρεαλισμού. Η ποιητική του περιοχή χωρίζεται –από τον ίδιο– σε τρεις μεγάλους θεματικούς κύκλους (φιλοσοφικός/ιστορικός/ηδονικός).

1912 Υπογράφει πενταετές συμβόλαιο εργασίας με την Υπηρεσία Αρδεύσεων. Κυκλοφορεί την πρώτη συλλογή μονοφύλλων του με 54 ποιήματα. Έντονες επικρίσεις από τον Ρ. Κάμπο (Π. Μάγνης;) και αντεπίθεση καβαφιστών μέσα από περιοδικά.

1913 Δημοσιεύει έναν αριθμό ποιημάτων («Πολύ σπανίως», «Όσο μπορείς», «Του μαγαζιού», «Επήγα»).

1914 Δημοσιεύει νέα ποιήματα, μεταξύ των οποίων «Πολυέλιος», «Μακρυνά»...

1915 Γνωριμία με τον Τ. Μαλάνο και τον Μ. Περίδη. Δημοσιεύει 11 συνολικά ποιήματα («Στου καφενείου την είσοδο», «Ομνύει», «Μια νύχτα», «Θάλασσα του πρωιού», «Οροφέρνής»...).

1916 Έκτακτος υπομημητάρχης. Γνωριμία με τον Φίλιππο Δραγούμη καθώς και με τον Ε. Μ. Φόρστερ. Δημοσίευση των ποιημάτων «Εν τη οδώ», «Ενώπιον του αγάλματος του Ενδυμίωνος», «Όταν διεγείρονται».

1917 Ανανεώνει το συμβόλαιο του με την Υπηρεσία Αρδεύσεων για άλλα πέντε χρόνια και γνωρίζεται με τον Αλ. Σεγκόπουλο, μετέπειτα γενικό του κληρονόμο. Δημοσιεύει 13 ποιήματα («Εν πόλει της Οσροηνής», «Εν Εσπέρα», «Ηδονή», «Ιασή τάφος», «Εν τω μηνί Αθύρ», «Μέρες του 1903»...).

1918 Θάνατος του εξαδέλφου του Γ. Ψύλλιαρη. Δημοσιεύει 12 ποιήματα («Θυμήσου, σώμα», «Καισαρίων», «Κάτω απ' το σπίτι»...)

1919 Ο Ε. Μ. Φόρστερ με άρθρο του στο περιοδικό *The Athenaeum* κάνει γνωστό στο διεθνές κοινό τον Κ. Δημοσιεύει 6 ποιήματα («Ίμενος», «Να μείνει», «Του πλοίου»...)

1920 Θάνατος στη Γαλλία του αδελφού του Παύλου. Δημοσιεύει 5 ποιήματα («Νέοι της Σιδώνας», «Άννα Κομνηνή», «Για νά 'ρθουν»...)

1921 Απορρίπτει πρόταση των προϊσταμένων του να προαχθεί και να παραμείνει στην Υπηρεσία Αρδεύσεων. Δημοσιεύει 8 ποιήματα («Η αρχή των», «Εύνοια του Αλεξάνδρου Βάλα»...)

1922 Παραίτεται από την Υπηρεσία Αρδεύσεων. «Επιτέλους, ελευθερώθηκα απ' αυτό το μισητό πράγμα». Η Αίγυπτος γίνεται ανεξάρτητη, ενώ η Ελλάδα ζει το δράμα της Μικρασιατικής καταστροφής. Δημοσιεύει τα ποιήματα «Υπέρ της Αχαϊκής Συμπολιτείας πολεμήσαντες» (το οποίο ορισμένοι συσχέτισαν με τα γεγονότα του 1922 στη Μικρά Ασία, βλ. Γ. Σεφέρης), «Προς τον Αντίοχον επιφανή» και «Σ' ένα βιβλίο παλιό» →.

1923 Πεθαίνει ο αδελφός του Τζων, στα 52 του. Ο Κ. γράφει τη δια-

θήκη του (8 Ιουλίου), ορίζοντας εκτελεστή και κύριο κληρονόμο του τον Αλ. Σεγκόπουλο. Δημοσιεύει 4 ποιήματα («Επιτύμβιον Αντιόχου, βασιλέως Κομμαγενής», «Θέατρον της Σιδώνας»...).

1924 Αρχίζουν άγριες επιθέσεις εναντίον του Καβάφη (Τίμος Μαλάνος, Ταγκόπουλος...) αλλά και έντονες, θερμές εκδηλώσεις υποστήριξής του (Λαπαθιώτης, Νιρβάνας, Καζαντζάκης, Άγρας...). Ο Τ.Σ.Ελιοτ δημοσιεύει στο περιοδικό *Criterion* το ποίημα «Ιθάκη». Δημοσιεύει 5 ποιήματα («Πριν τους αλλάξει ο χρόνος», «Ήλθε για να διαβάσει»...).

1925 Με άλλους αλεξανδρινούς λογίους υπογράφει διαμαρτυρία για την παύση του Βάρναλη από την εκπαίδευση. Δημοσιεύει 6 ποιήματα («Από υαλί χρωματιστό», «Το 25ον έτος του βίου του», «Εις Ιταλικήν παραλίαν»...)

1926 Συνεχίζονται οι επιθέσεις εφημερίδων της Αλεξάνδρειας κατά του Κ. Ο Παλαμάς καταφέρεται εναντίον του έργου του Αλεξανδρινού. Ο Πάγκαλος του απονέμει το παράσημο του Φοίνικος. Δημιουργείται μεγάλος θόρυβος και συζητήσεις στην Αλεξάνδρεια. Ο Κ. δηλώνει: «Το παράσημο μου το απένειμε η Ελληνική Πολιτεία, την οποία σέβομαι και αγαπώ. Η επιστροφή του παρασήμου θα είναι προσβολή εκ μέρους μου προς την Ελληνικήν Πολιτείαν γι' αυτό και το κρατώ». Εκδίδεται το μηνιαίο λογοτεχνικό και καλλιτεχνικό περιοδικό *Αλεξανδρινή Τέχνη*, που ουσιαστικά διευθύνεται και χρηματοδοτείται από τον ποιητή. Ο Δημήτρης Μητρόπουλος μελοποιεί 10 ποιήματά του. Δημοσιεύει 7 ποιήματα («Ιερεύς του Σεραπίου», «Μέσα στα καπηλιά»...).

1927 Γνωρίζεται και συνδέεται φιλικά με τη Μαρίκα Κοτοπούλη, καθώς και με τον Νίκο Καζαντζάκη. Ο Παλαμάς συνεχίζει να εκδηλώνει την αντίθεσή του στον Κ. Δημοσιεύει 5 ποιήματα («Αννα Δαλασσηνή», «Δύο νέοι, 23 έως 24 ετών»...)

1928 Δημοσιεύει 9 ποιήματα («Εν Σπάρτη», «Μέρες του 1909,'10 και '11»...)

1929 Τον επισκέπτεται ο ηγέτης του φουτουρισμού Μαρινέτι. Στη *Semaine Égyptienne* περιλαμβάνεται μεγάλο αφιέρωμα για τον Κ. Δημοσιεύει 5 ποιήματα («Μύρης· Αλεξάνδρεια του 340 μ.Χ.», «Ωραία λουλούδια κι άσπρα ως ταίριαζαν πολύ»...).

1930 Αρχίζει να υποφέρει από τον λάρυγγά του. Δημοσιεύει 3 ποιήματα («Ο καθρέπτης στην είσοδο», «Ρωτούσε για την ποιότητα», «Ας φρόντιζαν»).

1931 Δημοσιεύει 2 μόνο ποιήματα («Κατά τες συνταγές αρχαίων Ελληνοσύρων μάγων», «Στα 200 π.Χ.»).

1932 Οι γιατροί διαγιγνώσκουν καρκίνο του λάρυγγα. Πείθεται να πάει στην Αθήνα. Εισάγεται στο νοσοκομείο και του γίνεται τραχειοτομία. Δεν μιλάει πια. Διαβάζει μόνο αστυνομικά μυθιστορήματα. Επιστρέφει στην Αλεξάνδρεια. Γνωρίζεται με τον Αντρέ Μωρουά. Δημοσιεύει ένα μόνο ποίημα «Μέρες του 1908».

1933 Δουλεύει το τελευταίο του ποίημα «Εις τα περίχωρα της Αντιοχείας». Παθαίνει συμφόρηση, το Σάββατο 29 Απριλίου –ημέρα των γενεθλίων του– και πεθαίνει στις 2 το πρωί στο Νοσοκομείο της Αλεξάνδρειας. Κηδεύεται την ίδια ημέρα, «απόγευμα, η ώρα τέσσερες», στο ελληνικό νεκροταφείο του Σιάτμπι.

* Το χρονολόγιο που παρατίθεται αντλήθηκε από την έκδοση Κ.Π. Καβάφης, Φερνάντο Πεσσόα: Τα εξαισία όργανα του μυστικού θιάσου, εισαγωγή-ανθολόγηση: Γιάννης Σουλιώτης, Μεταίχιμο 2009.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τείχη

Χωρίς περίσκεψιν, χωρίς λύπην, χωρίς αιδῶ
μεγάλα κ' ὑψηλὰ τριγύρω μου ἔκτισαν τείχη.

Καὶ κάθουμαι καὶ ἀπελπίζομαι τώρα ἐδῶ.
Ἄλλο δὲν σκέπτομαι: τὸν νοῦν μου τρώγει αὐτὴ ἡ τύχη·

| 21

διότι πράγματα πολλὰ ἔξω νὰ κάμω εἶχον.
Ἄ ὅταν ἔκτιζαν τὰ τείχη πῶς νὰ μὴν προσέξω.

Ἀλλὰ δὲν ἄκουσα ποτὲ κρότον κτιστῶν ἢ ἦχον.
Ἀνεπαισθήτως μ' ἔκλεισαν ἀπὸ τὸν κόσμον ἔξω.

Ένας Γέρος

Στοῦ καφενείου τοῦ βοεροῦ τὸ μέσα μέρος
σκυμένος στὸ τραπέζι κάθετ' ἕνας γέρος·
μὲ μὴν ἐφημερίδα ἐμπρὸς του, χωρὶς συντροφιὰ.

22 |

Καὶ μὲς στῶν ἄθλιων γηρατειῶν τὴν καταφρόνια
σκέπτεται πόσο λίγο χάρηκε τὰ χρόνια
ποῦ εἶχε καὶ δύναμι, καὶ λόγο, κ' ἐμορφιά.

Ξέρει ποῦ γέρασε πολὺ· τὸ νοιώθει, τὸ κυττάζει.
Κ' ἐν τούτοις ὁ καιρὸς ποῦ ἦταν νέος μοιάζει
σὰν χθές. Τί διάστημα μικρό, τί διάστημα μικρό.

Καὶ συλλογιέται ἡ Φρόνησις πῶς τὸν ἐγέλα·
καὶ πῶς τὴν ἐμπιστεύονταν πάντα — τί τρέλλα! —
τὴν ψεύτρα ποῦ ἔλεγε· «Αὔριο. Ἔχεις πολὺν καιρό.»

Θυμᾶται ὀρμές ποῦ βάσταγε· καὶ πόση
χαρὰ θυσίαζε. Τὴν ἄμυαλή του γνῶσι
κάθ' εὐκαιρία χαμένη τώρα τὴν ἐμπαίζει.

....Μὰ ἀπ' τὸ πολὺ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ θυμᾶται
ὁ γέρος ἐξάλισθηκε. Κι ἀποκοιμᾶται
στοῦ καφενείου ἀκουμπισμένος τὸ τραπέζι.

Τὰ Ἄλογα τοῦ Ἀχιλλέως

Τὸν Πάτροκλο σὰν εἶδαν σκοτωμένο,
που ἦταν τόσο ἀνδρεῖος, καὶ δυνατός, καὶ νέος,
ἄρχισαν τ' ἄλογα νὰ κλαῖνε τοῦ Ἀχιλλέως·
ἡ φύσις των ἢ ἀθάνατη ἀγανακτοῦσε
γιὰ τοῦ θανάτου αὐτὸ τὸ ἔργον ποὺ θωροῦσε.
Τίναζαν τὰ κεφάλια των καὶ τὲς μακρυὲς χαίτες κουνούσαν,
τὴν γῆ χτυποῦσαν μὲ τὰ πόδια, καὶ θρηνοῦσαν
τὸν Πάτροκλο ποὺ ἐνοιώθανε ἄψυχο — ἀφανισμένο —
μὴ σὰρκα τώρα ποταπὴ — τὸ πνεῦμα του χαμένο —
ἀνυπεράσπιστο — χωρὶς πνοή —
εἰς τὸ μεγάλο Τίποτε ἐπιστραμένο ἀπ' τὴν ζωή.

Τα δάκρυα εἶδε ὁ Ζεὺς τῶν ἀθανάτων
ἀλόγων καὶ λυπήθη. «Στοῦ Πηλέως τὸν γάμο»
εἶπε «δὲν ἔπρεπ' ἔτσι ἄσκεπτα νὰ κάμω·
καλλίτερα νὰ μὴν σᾶς δίναμε, ἄλογά μου
δυστυχημένα! Τί γυρεύατ' ἐκεῖ χάμου
στὴν ἄθλια ἀνθρωπότητα ποὺ εἶναι τὸ παίγνιον τῆς μοίρας.
Σεῖς ποὺ οὐδὲ ὁ θάνατος φυλάγει, οὐδὲ τὸ γῆρας
πρόσκαιρες συμφορὲς σᾶς τυραννοῦν. Στὰ βάσανά των
σᾶς ἔμπλεξαν οἱ ἄνθρωποι.»— Ὅμως τὰ δάκρυά των
γιὰ τοῦ θανάτου τὴν παντοτινὴ
τὴν συμφορὰν ἐχύνανε τὰ δυὸ τὰ ζῶα τὰ εὐγενῆ.

Δέσις

Ἡ θάλασσα στὰ βάθη της πῆρ' ἕναν ναύτη.—
Ἡ μάνα του, ἀνήξερη, πηαίνει κι ἀνάφτει

24 |

στήν Παναγία μπροστὰ ἕνα ὑψηλὸ κερὶ
γιὰ νὰ ἐπιστρέψει γρήγορα καὶ νὰ 'ν' καλοὶ καιροὶ —

καὶ ὄλο πρὸς τὸν ἄνεμο στήγει τ' αὐτί.
Ἄλλὰ ἐνῶ προσεύχεται καὶ δέεται αὐτή,

ἡ εἰκὼν ἀκούει, σοβαρὴ καὶ λυπημένη,
ξεύροντας πὼς δὲν θά 'λθει πιά ὁ υἱὸς ποὺ περιμένει.

Ἡ Κηδεία τοῦ Σαρπηδόνο

Βαρυὰν ὀδύνην ἔχει ὁ Ζεὺς. Τὸν Σαρπηδόνα
ἔσκότωσεν ὁ Πάτροκλος· καὶ τώρα ὁμοῦν
ὁ Μενoitιάδης κ' οἱ Ἄχαιοὶ τὸ σῶμα
ν' ἀρπάξουνε καὶ νὰ τὸ ἐξευτελίσουν.

| 25

Ἄλλὰ ὁ Ζεὺς διόλου δὲν στέργει αὐτά.
Τὸ ἀγαπημένο του παιδί — ποὺ τὸ ἄφισε
καὶ χάθηκεν· ὁ Νόμος ἦταν ἔτσι —
τουλάχιστον θὰ τὸ τιμήσει πεθαμένο.
Καὶ στέλνει, ἰδοῦ, τὸν Φοῖβο κάτω στὴν πεδιάδα
ἐρμηνευμένο πῶς τὸ σῶμα νὰ νοιασθεῖ.

Τοῦ ἥρωος τὸν νεκρὸ μ' εὐλάβεια καὶ μὲ λύπη
σηκώνει ὁ Φοῖβος καὶ τὸν πάει στὸν ποταμό.
Τὸν πλένει ἀπὸ τὲς σκόνες κι ἀπ' τ' αἵματα·
κλείει τὴν πληγὴ του, μὴ ἀφίνοντας
κανένα ἴχνος νὰ φανεῖ· τῆς ἀμβροσίας
τ' ἀρώματα χύνει ἐπάνω του· καὶ μὲ λαμπρὰ
Ὀλύμπια φορέματα τὸν ντύνει.
Τὸ δέρμα του ἀσπρίζει· καὶ μὲ μαργαριταρένιο
χτένι κτενίζει τὰ κατὰμαυρα μαλλιά.
Τὰ ὠραῖα μέλη σχηματίζει καὶ πλαγιαίζει.

Τώρα σὰν νέος μοιάζει βασιλεὺς ἀρματηλάτης —
στὰ εἴκοσι πέντε χρόνια του, στὰ εἴκοσι ἔξι —
ἀναπαυόμενος μετὰ ποῦ ἐκέρδισε,

μ' ἄρμα ὀλόχρυσο καὶ ταχυτάτους ἵππους,
σὲ ξακουστὸν ἀγῶνα τὸ βραβεῖον.

Ἔτσι σὰν ποὺ τελείωσεν ὁ Φοῖβος
τὴν ἐντολή του, κάλεσε τοὺς δυὸ ἀδελφοὺς
τὸν Ὑπνο καὶ τὸν Θάνατο, προστάζοντάς τους
νὰ πᾶν τὸ σῶμα στὴν Λυκία, τὸν πλούσιο τόπο.

26 |

Καὶ κατὰ ἐκεῖ τὸν πλούσιο τόπο, τὴν Λυκία
τοῦτοι ὁδοιπόρησαν οἱ δυὸ ἀδελφοὶ
Ἵπνος καὶ Θάνατος, κι ὅταν πιά ἔφθασαν
στὴν πόρτα τοῦ βασιλικοῦ σπιτιοῦ
παρέδωσαν τὸ δοξασμένο σῶμα,
καὶ γύρισαν στὲς ἄλλες τοὺς φροντίδες καὶ δουλειές.

Κι ὡς τὸ ἴλαβαν αὐτοῦ, στὸ σπίτι, ἀρχίνησε
μὲ συνοδεῖες, καὶ τιμές, καὶ θρήνους,
καὶ μ' ἄφθονες σπονδὲς ἀπὸ ἱεροὺς κρατῆρας,
καὶ μ' ὅλα τὰ πρεπὰ ἢ θλιβερὴ ταφή·
κ' ἔπειτα ἔμπειροι, τῆς πολιτείας ἐργάται,
καὶ φημισμένοι δουλευταὶ τῆς πέτρας,
ἤλθανε κ' ἔκαμαν τὸ μνήμα καὶ τὴν στήλη.

Κεριά

Τοῦ μέλλοντος ἡ μέρες στέκοντ' ἔμπροστά μας
σὰ μιὰ σειρὰ κεράκια ἀναμένα —
χρυσά, ζεστά, καὶ ζωηρὰ κεράκια.

Ἡ περασμένες μέρες πίσω μένουν,
μιὰ θλιβερὴ γραμμὴ κεριῶν σβυσμένων·
τὰ πιὸ κοντὰ βγάζουν καπνὸν ἀκόμη,
κρύα κεριά, λυωμένα, καὶ κυρτά.

Δὲν θέλω νὰ τὰ βλέπω· μὲ λυπεῖ ἡ μορφὴ των,
καὶ μὲ λυπεῖ τὸ πρῶτο φῶς τῶν νὰ θυμοῦμαι.
Ἐμπρὸς κυττάζω τ' ἀναμένα μου κεριά.

Δὲν θέλω νὰ γυρίσω νὰ μὴ διῶ καὶ φρίξω
τί γρήγορα ποὺ ἡ σκοτεινὴ γραμμὴ μακραίνει,
τί γρήγορα ποὺ τὰ σβυστὰ κεριά πληθαίνουν.

Τὸ πρῶτο σκαλί

Εἰς τὸν Θεόκριτο παραπονοιοῦνταν
μιὰ μέρα ὁ νέος ποιητῆς Εὐμένης·
«Τώρα δυὸ χρόνια πέρασαν ποὺ γράφω
κ' ἓνα εἰδύλλιο ἔκαμα μονάχα.

Τὸ μόνον ἄρτιόν μου ἔργον εἶναι.
Ἀλλοίμονον, εἶν' ὑψηλὴ τὸ βλέπω,
πολὺ ὑψηλὴ τῆς Ποιήσεως ἡ σκάλα·
κι ἀπ' τὸ σκαλί τὸ πρῶτο ἐδῶ ποὺ εἶμαι
ποτὲ δὲν θ' ἀνεβῶ ὁ δυστυχισμένος.»

Εἶπ' ὁ Θεόκριτος· «Αὐτὰ τὰ λόγια
ἀνάρμοστα καὶ βλασφημίαι εἶναι.

Κι ἂν εἶσαι στὸ σκαλί τὸ πρῶτο, πρέπει
νά 'σαι ὑπερήφανος κ' εὐτυχισμένος.

Ἐδῶ ποὺ ἔφθασες, λίγο δὲν εἶναι·
τόσο ποὺ ἔκαμες, μεγάλη δόξα.

Κι αὐτὸ ἀκόμη τὸ σκαλί τὸ πρῶτο
πολὺ ἀπὸ τὸν κοινὸ τὸν κόσμον ἀπέχει.

Εἰς τὸ σκαλί γιὰ νὰ πατήσεις τοῦτο
πρέπει μὲ τὸ δικαίωμά σου νά 'σαι
πολίτης εἰς τῶν ἰδεῶν τὴν πόλι.

Καὶ δύσκολο στὴν πόλι ἐκείνην εἶναι
καὶ σπάνιο νὰ σὲ πολιτογραφήσουν.

Στὴν ἀγορὰ της βρίσκεις Νομοθέτας
ποὺ δὲν γελᾷ κανένας τυχοδιώκτης.

Ἐδῶ ποὺ ἔφθασες, λίγο δὲν εἶναι·
τόσο ποὺ ἔκαμες, μεγάλη δόξα.»

Ἡ Ψυχὲς τῶν Γερόντων

Μὲς στὰ παληὰ τὰ σώματά των τὰ φθαρμένα
κάθονται τῶν γερόντων ἡ ψυχές.
Τί θλιβερὲς ποὺ εἶναι ἡ πτωχὲς
καὶ πῶς βαρυσθύνεται τὴν ζωὴ τὴν ἄθλια ποὺ τραβοῦνε.
Πῶς τρέμουν μὴν τὴν χάσουνε καὶ πῶς τὴν ἀγαποῦνε
ἡ σαστισμένες κι ἀντιφατικὲς
ψυχές, ποὺ κάθονται —κωμικοτραγικὲς—
μὲς στὰ παληὰ των τὰ πετσιὰ τ' ἀφανισμένα.

Che fece.... il gran rifiuto

Σὲ μερικοὺς ἀνθρώπους ἔρχεται μιὰ μέρα
ποὺ πρέπει τὸ μεγάλο Ναί ἢ τὸ μεγάλο τὸ Ὅχι
νὰ ποῦνε. Φανερώνεται ἀμέσως ὅποιος τὸ ἔχει
ἔτοιμο μέσα του τὸ Ναί, καὶ λέγοντάς το πέρα

30 |

πηγαίνει στὴν τιμὴ καὶ στὴν πεποίθησί του.
Ὁ ἀρνηθεὶς δὲν μετανοίωει. Ἄν ρωτιοῦνταν πάλι,
ὄχι θὰ ξαναέλεγε. Κι ὅμως τὸν καταβάλλει
ἐκεῖνο τ' ὄχι — τὸ σωστὸ — εἰς ὅλην τὴν ζωὴ του.

Διακοπή

Τὸ ἔργον τῶν θεῶν διακόπτομεν ἐμεῖς,
τὰ βιαστικὰ κι ἄπειρα ὄντα τῆς στιγμῆς.
Στῆς Ἐλευσίνοσ καὶ στῆς Φθίας τὰ παλάτια
ἢ Δήμητρα κ' ἢ Θέτις ἀρχινοῦν ἔργα καλὰ
μὲσ σὲ μεγάλεσ φλόγεσ καὶ βαθὺν καπνόν. Ἄλλὰ
πάντοτε ὄρμᾶ ἢ Μετάνειρα ἀπὸ τὰ δωμάτια
τοῦ βασιλέωσ, ξέπλεγη καὶ τρομαγμένη,
καὶ πάντοτε ὁ Πηλεὺσ φοβᾶται κ' ἐπεμβαίνει.

Κ. Π.

Καθαφύς

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ISBN:978-618-03-2432-7

9 786180 324327

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 82432